

Hvordan kan kommercielle interesser påvirke (svær) overvægt hos børn og unge, og kan de modvirkes?

**Konferencen: "Hvordan får vi bugt med det
fedmefremmende samfund"**

Vidensråd for Forebyggelse 7.2.2019

Torben Jørgensen, professor, dr.med.

Interessekonflikter

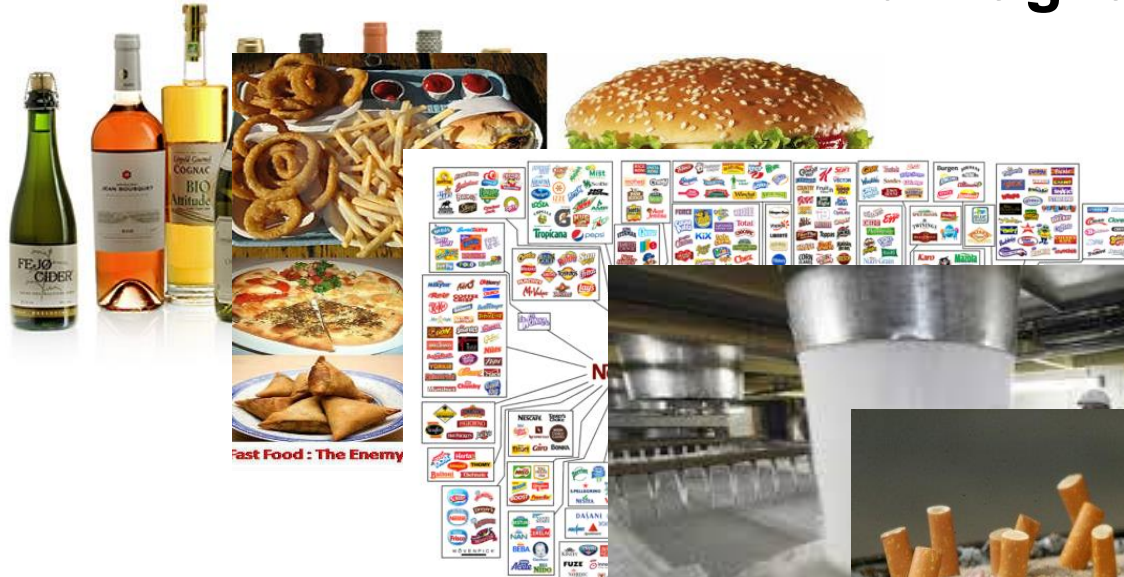

Ingen

Industrielle epidemier

Beatrice Majnoni
d'Intignano 1995

Fast Food : The Enemy

René Jahiel 2008:
"Corporation-induced diseases"

D'Intignano BM, Commentaires 1995;18:557-65
Jahiel R, J Urb Health 2008;85:517-31

Margaret Chan

Generalsekretær, WHO

Åbningstalen ved den 8. Globale Conference om Sundhedsfremme, Helsinki, Finland 10. Juni 2013

- ***"...det er ikke mere blot "Big Tobacco". Public health må også se på "Big Food", "Big Soda", og "Big Alcohol". Alle disse industrier frygter regulering, og beskytter sig selv ved at benytte de same taktikker [...]. Ikke et land har klaret at vende fedmeudviklingen. Dette er ikke manglende viljestyrke fra den enkelte, men manglende politisk mod til at stå op imod big business."***

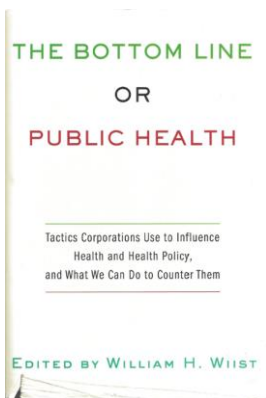
Hvad er en virksomhed?

“En virksomhed er en indretning, som lovgivere og retsvæsenet har givet mange rettigheder, undertiden større end de der bliver givet til enkelt personer.”

“ På trods af at virksomheder har fået menneskelige rettigheder, så har de ikke menneskelige egenskaber.”

En virksomhed kan således ikke være “ond” eller “god”, “ansvarlig” eller “uansvarlig” eller “grådig” eller “korrump”. En virksomhed kan således ikke dæmoniseres eller bagvaskes for den har ikke nogen “sjæl” eller “samvittighed”.

”En virksomhed forstås bedre som en robot – en maskine som gør hvad den er designet til og programmeret til at gøre – at tjene penge.”

Hvordan kan de fremme sygdom?

- ⊗ **Reklamer**
- ⊗ **Public relations**
- ⊗ **Lobbyisme**
- ⊗ **Økonomisk støtte**
- ⊗ **Sagsanlæg**
- ⊗ **Forsknings-malpraksis**

Reklamer

Share a Coke Find your name

Whether it's for you or a friend, find a name in the list below and watch the name you've chosen appear on your very own personalised bottle.

We've worked closely with an independent expert to find the UK's most popular 150 names, so hopefully you can find the name you're looking for in the list below.

- Aaron
- Abdul
- Abigail
- Adam
- Alan
- Alex
- Alice
- Amanda
- Amit
- Amy
- Andrew
- Anna
- Anthony
- Ashleigh
- Ashley

De 25 største fødevarerindustrier har budgetter højere end mange nationalstater.
Kun seks havde en politik for reklamer rettet mod børn.

Coca-Colas årlige budget for markedsføring er lig WHO's totale årlige budget

(Lang T 2006)

Consumer Reports Kids Online

Build a better. More food-ad clicks.

Food-ad tricks

What does a glob of Vaseline have to do with a burger commercial?

It's part of Philly's burger's make-up. And like any TV commercial, this omelette, carpenter, photographer, star sports hours in makeup and wardrobe ...

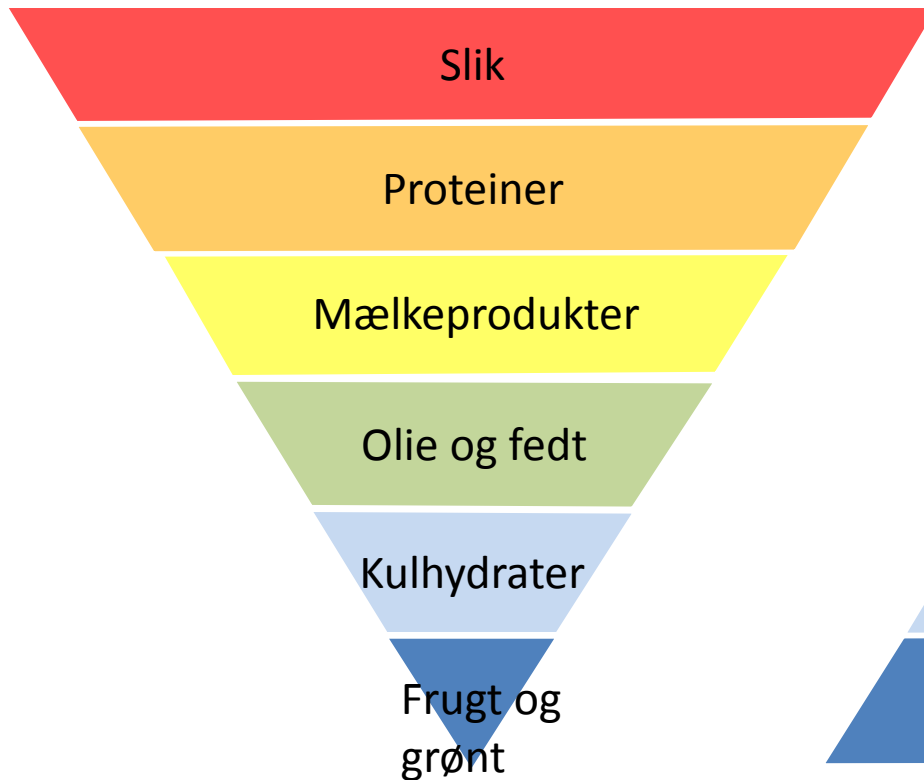

so she'd look her mouth-watering best under the camera's hot lights. But she may look very different in real life. In fact, many delicious foods you see on TV may not be so appetizing once you see what's really happening behind the scenes.

Reklamer i børns fjernsynsprogrammer - Italien

Reklamer

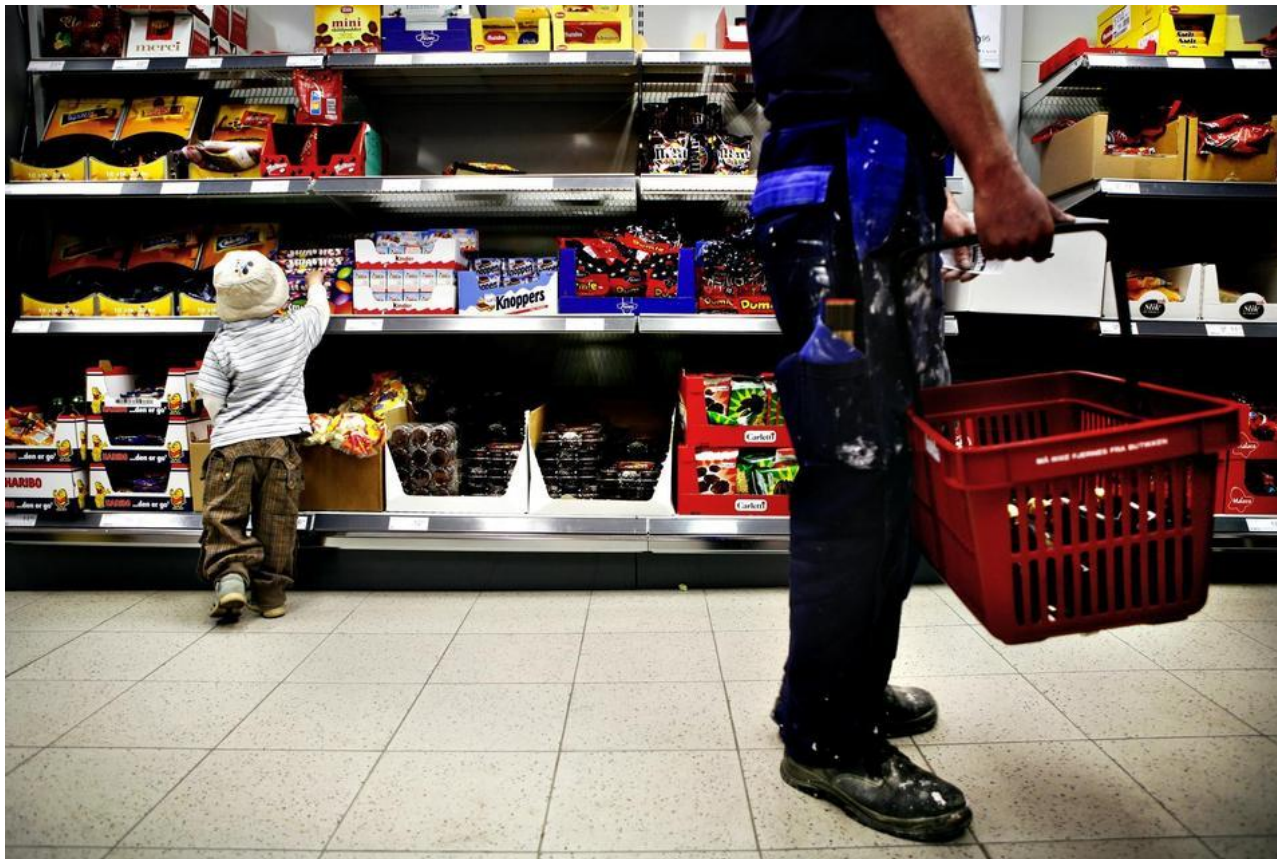

Anbefalinger

Kostvejleder: Vi nærmer os point of no return for danskernes sundhed

Regeringen vil have os til at spise sundere. Kom nu ind til kernen af problemet: kostrådene, fødevare- industrien og den måde, mad bliver solgt på.

Public relations

Center for consumer freedom

- Beskytter borgeren frie valg?
- Massivt sponsoreret af fast-food industrier

Industriens argumenter → folkets argumenter

- Fokuserer på personligt ansvar
- Staten vil hindre den personlige frihed
- Kritikere omtales i "totalitært sprog": madpoliti, en "nanny state", madfascister
- Kalder valide studier, som kritiserer deres produkter for "junk science"
- Der er ikke god og dårlig mad

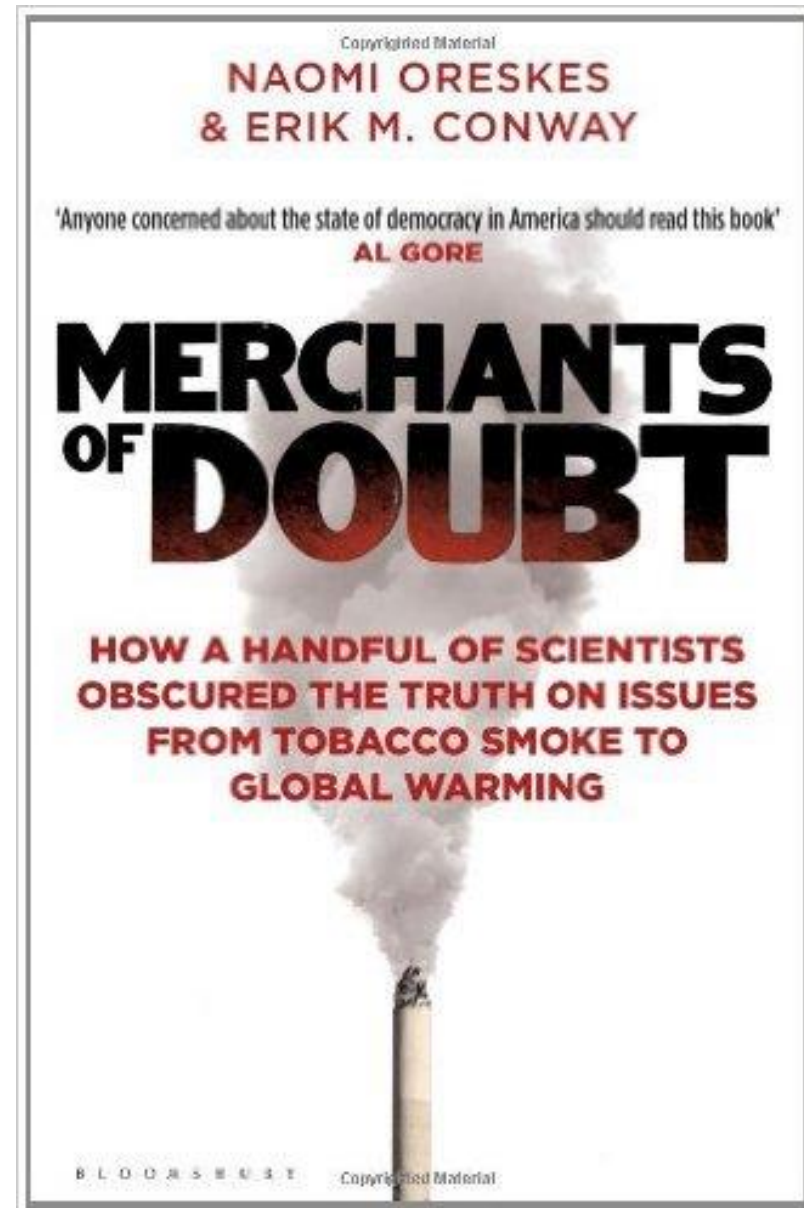
Tvivlens købmænd

Bekæmper videnskabelige fakta

Et vigtigt våben til at beskytte usunde produkter er at

”så tvivl, så tvivl, så tvivl”

Oprindeligt en glimrende akademisk disciplin, som her skamrides

Lobbyisme og økonomisk støtte

- **Danske nationale politikere er meget positive over for lobbyisme**
 - ***84 % har kontakt flere gange om ugen***
 - ***Ex.: Fedtafgiften i Danmark!***
 - Bødker M et al Health policy 2015
- **Økonomisk støtte til danske politikere**
 - ***68 % stigning i støtte (2007-2011) → 82 mio. DDK***
 - ***"Det har ingen indflydelse på vores lovgivning og beslutninger"***

Lobbyisme og sukker

- **WHO-rapport februar 2003**
 - En global strategi vedrørende kost og fysisk aktivitet
 - "limit the intake of "free" sugars" (< 10 %)
 - Sukker i læskedrik, yoghurt, supper, ketchup.....
- **Sugar Association op i det røde felt**
 - Kritiserer det videnskabelige grundlag
 - Beder om at få rapporten stoppet eller udskudt
 - Sender T Thomsen (tidligere sekretær i Bush administrationens Health and Human Service – nu lobbyist) til Geneva.
 - Presser medlemslande til at gå imod
 - Stiller spørgsmålstegn ved USA's fortsatte støtte (406 mio. \$ US) til WHO

Lobbyisme og mærkning af fødevarer

UK forslag i EU
(enkelt budskab)

Fødevareindustrier lobbyer massivt (1½ milliard \$)
Blandt EU politikere

Guideline Daily amount
(svært at overskue)

Retssag

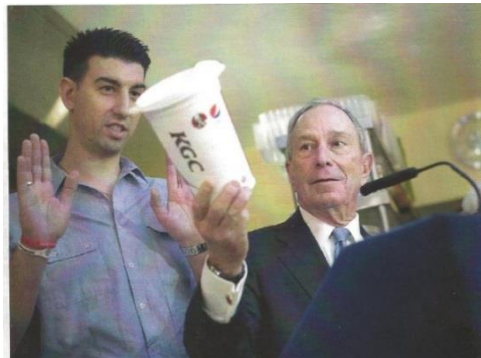
Formål: at undgå, forsinke, ændre lovforslag, som kan have indflydelse på deres produkter

Tiltalte kan være: private personer, organisationer og myndigheder

Eksempler:

Byen New York (maksimere størrelsen af sodavand)

Den danske fedtskat - margarineindustrien

Videnskab

- ⊗ **Betaler forskere for at “bevise”, at deres produkt ikke er så skadelige (obs. oversigtsartikler)**
- ⊗ **Betaler forskere (højt estimerede forskere) for at så tvivl om solide videnskabelige resultater**
- ⊗ **‘Glemmer’ at publicere resultater, som går imod deres produkter**
- ⊗ **Betaler forskere i nøglepositioner**
 - Fx De nationale kostråd
- ⊗ **Økonomisk støtte til at fremme forskningen af deres egne produkter eller skifte fokus.**
- ⊗ **Finde egnede kandidater**
 - ”nyttige idioter”

Steve Blair: “obesity is *not* about what we put in our mouths, it’s about being too darn lazy”

Hvordan indretter vi et samfund, der fremmer en sund livsstil? *Overordnet er der to måder, man kan fremme sundheden på.*

Ved at sikre adgang til sunde muligheder:

Sund mad • Daglig bevægelse
• Uddannelse og jobs • Trykke omgivelser

Og ved at regulere forbruget af usunde varer:

Tobak • Alkohol • Fast food, sodavand, slik mv.

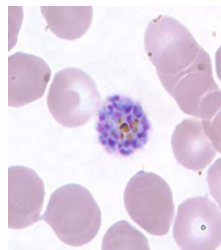
Person med sygdom

Vært

Myg

Vektor

Sygdoms-årsag

Plasmodium parasit

Omgivelser

Stillestående vand

Svær overvægt

Vært

*Viljestyrke
Motivation
Genetik*

*Producent
Distributør*

Vektor

Sygdoms-årsag

Sukker

Omgivelser

*Lovgivning
Regulering
Social norm*

Hvad indebærer det?

- **Internationalt**

- *WHO (Framework convention on nutrition control)*
- *WTO, EU (CAP)*

- **Nationale tiltag**

- *Økonomiske tiltag*

- Afgifter, subsidier

- *Påbud/forbud*

- Reklameregulering
- Fødevareregulering (produktion, tilsætning)
- Regulering af størrelse, minimumspris

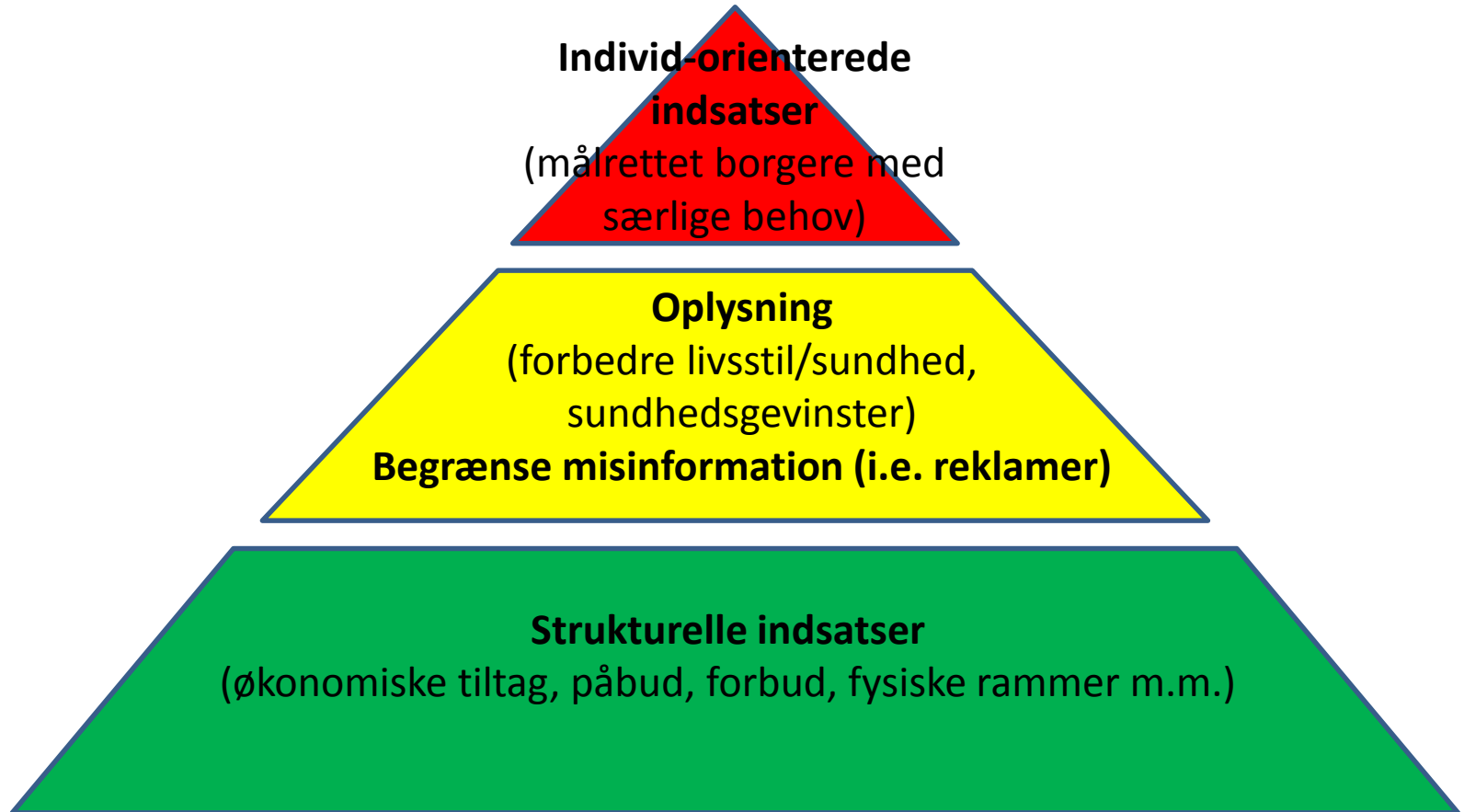
- *Fysiske rammer*

- Bevægevenlighed
- Tilgængelighed (mad)

Det politisk/administrative system står med nøglen

Komplekse indsatser

Men det er ikke et "ta' selv bord"

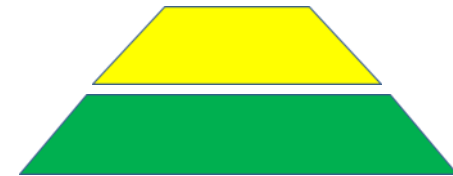
Indikator for effekt

Industrial Scream Test

Konklusion

- **Virksomheder har tilegnet sig stor magt**
 - Ønsker ”selvregulering”
- **Politikere/administratorer skal lytte mere til forskere inden for folkesundhed end til industrien**
- **Politikerne skal tage demokratiet alvorligt – og industrien skal tage seriøs forskning alvorligt**
 - Det er politikerne der skal bestemme
- **De to nederste dele af pyramiden er de vigtigste**
 - Strukturen skal være sundhedsfremmende
 - Misinformation skal begrænses
- **Der kan være behov for individuel hjælp**
- **FAQ**

FN's Højkommissariat 2011: Samfundsskabte problemer kræver samfundsmæssige løsninger

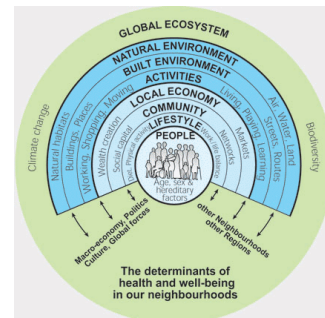
*Tak for
opmærksomheden*

Extra slides

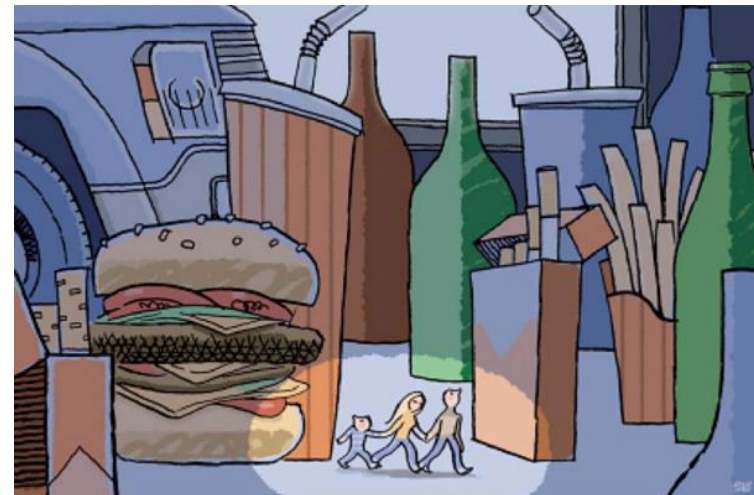
Health in all Policies (HiAP)

- Dagens sundhedsproblemer løses ikke af sundhedsvæsenet
- Faktorer der bestemmer vores sundhed ligger stort set alle uden for sundhedssektoren
- Vores sundhed påvirkes af:
 - *Personens gener, biologiske faktorer og livsstil*
 - *Kulturelle faktorer*
 - *Samfundets sociale og fysiske struktur*
 - *Den førte politik*
- HiAP omhandler hvordan alle politikker kan have indflydelse på vores sundhed

Strukturel strategi

- ❉ **Den strukturelle strategi griber direkte ind i dagligdagen, så den guider flertallet i en bestemt retning**
- ❉ **Ikke nødvendigvis tage stilling fra gang til gang**
- ❉ **Det er formentlig det, som er sket med vores hverdag – blot i den forkerte retning**

Største landvindinger for folkesundheden – alle strukturelle

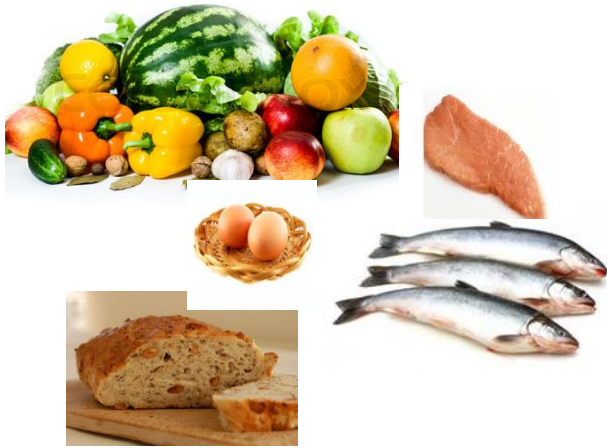
- Bedre hygiene
- Rent drikkevand
- Vacciner
- Trafiksikkerhed
- Luftforureningskontrol
- Røgfrihed i offentlige rum
- Forbud mod tobaksreklamer
- ***Fødevarerkontrol?***

Epidemiologisk kaskade

	Determinant	Analyseenhed	Out-come
1	Politiske faktorer Industriens pres	Regering	Regeringens politik
2	Regeringens politik Markedsbetingelser	Virksomhed	Virksomhedens beslutninger
3	Virksomhedens beslutninger	Lobby-virksomhed	Virksomhedens påvirkning af strukturen
4	Virksomhedens påvirkning af strukturen	Omgivelser	Ændring i omgivelser
5	Ændring i omgivelser	Person	Forbrug af et produkt
6	Forbrug af et produkt	Person	Sygdom

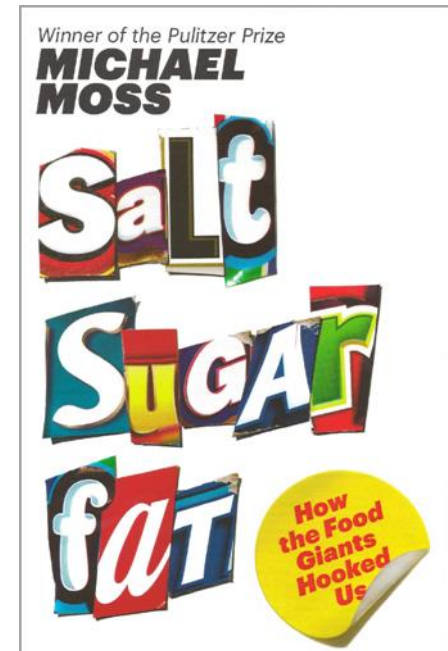
Fra basale fødevarer til junk food på 40-50 år

Junk food er konstrueret

- Salt, sukker og fedt
- Stimulerer dopaminsystemet i hjernen

Overspisning

Nixon og landbruget

Søger popularitet
Ændrer landbrug til
"big business"
Kæmpe majsmarker →
corn syrup →
Til brug for sodavand
og færdigretter

Skift fokus

PepsiCo's Chief Executive Officer Indra Nooyi declared: "If all consumers exercised, did what they had to do, the problem of obesity wouldn't exist."

John Yudkin *SUGAR; Pure white & deadly*

- Sukkerindustrier benytter forskellige metoder til at nedgøre Yudkins arbejder.
 - Påvirker hans forskning og publikationer
- Opponent epidemiologen Ancel Keys
 - Mættet fedt er den primære årsag til CHD
 - Personlig kamp
- Sukkerindustrien har success
 - Også herhjemme bliver sukker “renset”
- Yudkin dør i 1995
- Hans advarsler blev ikke taget alvorligt

The Relationship of Sugar to Population-Level Diabetes Prevalence: An Econometric Analysis of Repeated Cross-Sectional Data

Sanjay Basu^{1*}, Paula Yoffe², Nancy Hills³, Robert H. Lustig^{4,5}

¹Stanford Prevention Research Center, Department of Medicine, Stanford University, Palo Alto, California, United States of America, ²Department of Integrative Biology, University of California, Berkeley, California, United States of America, ³Department of Epidemiology & Biostatistics, University of California San Francisco, San Francisco, California, United States of America, ⁴Department of Pediatrics, University of California San Francisco, San Francisco, California, United States of America, ⁵Philip R. Lee Institute for Health Policy Studies, University of California San Francisco, San Francisco, California, United States of America

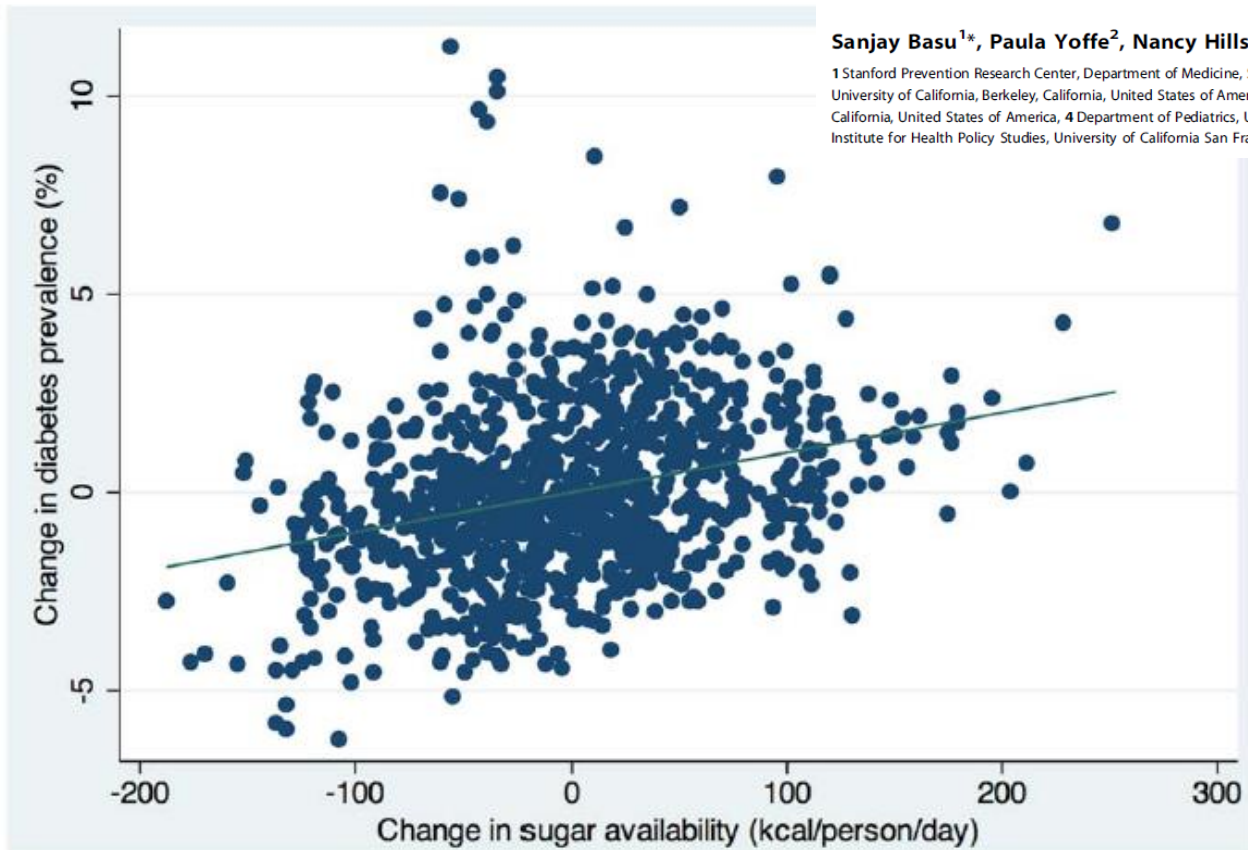
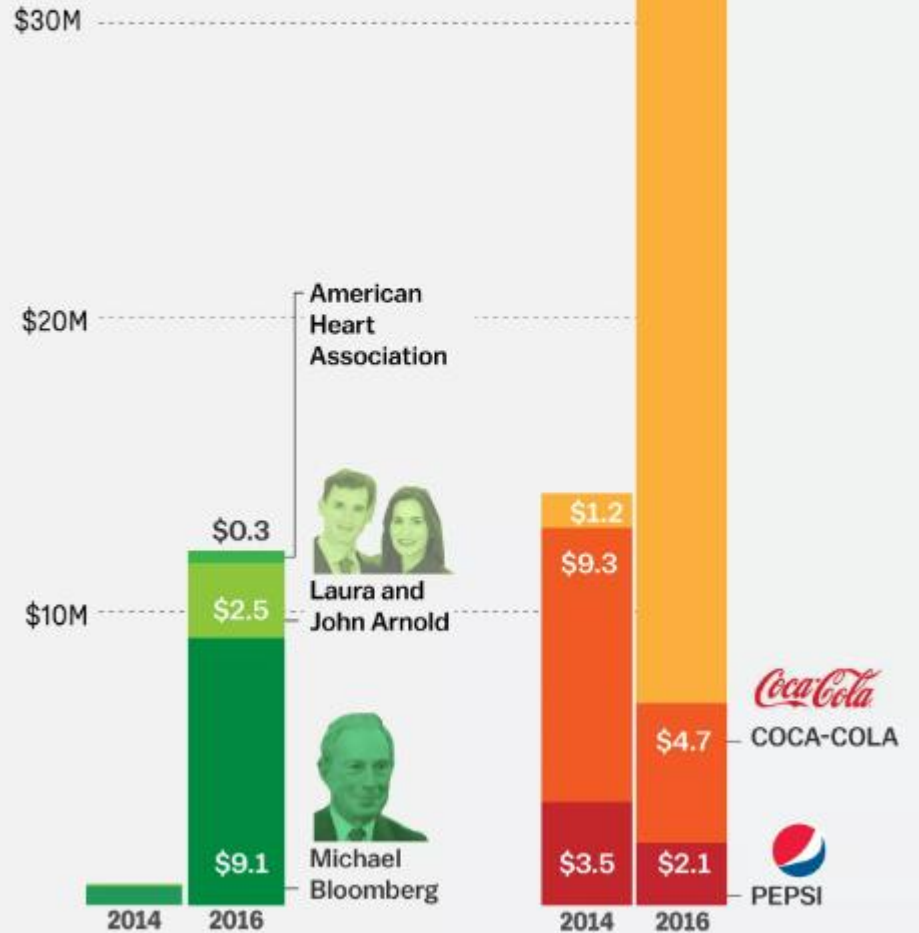

Figure 2. Adjusted association of sugar availability (kcal/person/day) with diabetes prevalence (% adults 20–79 years old). Regression line is adjusted for all control variables listed in Table 1, including time-trends (period-effects).
doi:10.1371/journal.pone.0057873.g002

The big spenders on the soda tax fights

Philanthropists are going up against industry to influence voters on soda tax ballot measures.

(Millions of US \$)

Sources: Action Now Initiative, Bloomberg Foundation, CSPI, American Heart Association

Vox

Spenders on **promoting** soda tax

Spenders on **fighting** soda tax

Er det skjulte sukker dårligt for dit helbred?

Effects of Soft Drink Consumption on Nutrition and Health: A Systematic Review and Meta-Analysis

| Lenny R. Vartanian, PhD, Marlene B. Schwartz, PhD, and Kelly D. Brownell, PhD

🌀 Systematiske reviews af 88 artikler

🌀 Resultater

- Sodavand → øget energioptagelse og kropsvægt
- Sodavand → nedsat indtagelse af mælk og kalcium
- Sodavand → type 2 diabetes

🌀 Studiedesign influerer på resultaterne

- Bedre design → større effekt
- Studier finansieret af industri → mindre effekt

🌀 Konklusion

- Anbefalinger om at reducere befolkningens indtagelse af sodavand er stærkt støttet af den tilgængelige videnskabelige litteratur.

Svar fra sukkerindustrien

Sugar-sweetened beverages and body mass index in children and adolescents: a meta-analysis¹⁻⁴

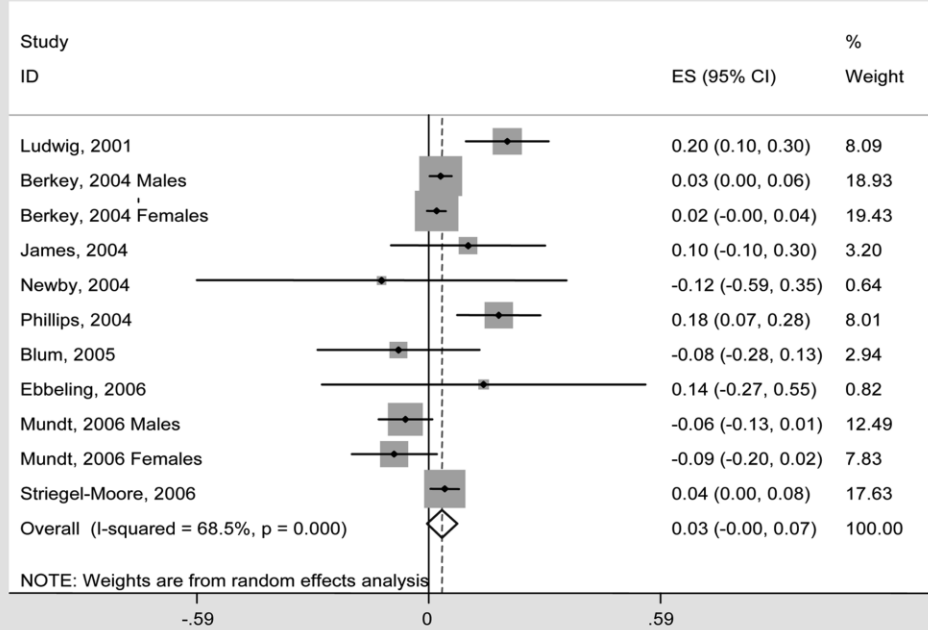
Richard A Forshee, Patricia A Anderson, and Maureen L Storey

- ❧ **Metaanalyser af 12 studier (10 longitudinelle og to RCT)**
- ❧ **To af forfatterne havde gennemført multiple industri-finansierede studier tidligere**
- ❧ **En var ansat af the American Beverage Association (ABA)**
- ❧ **Konklusion**
 - **Sammenhængen mellem indtagelse af sodavand og BMI var tæt på nul, baseret på den nuværende grundstamme af videnskabelige beviser.**

Svar til Forshee

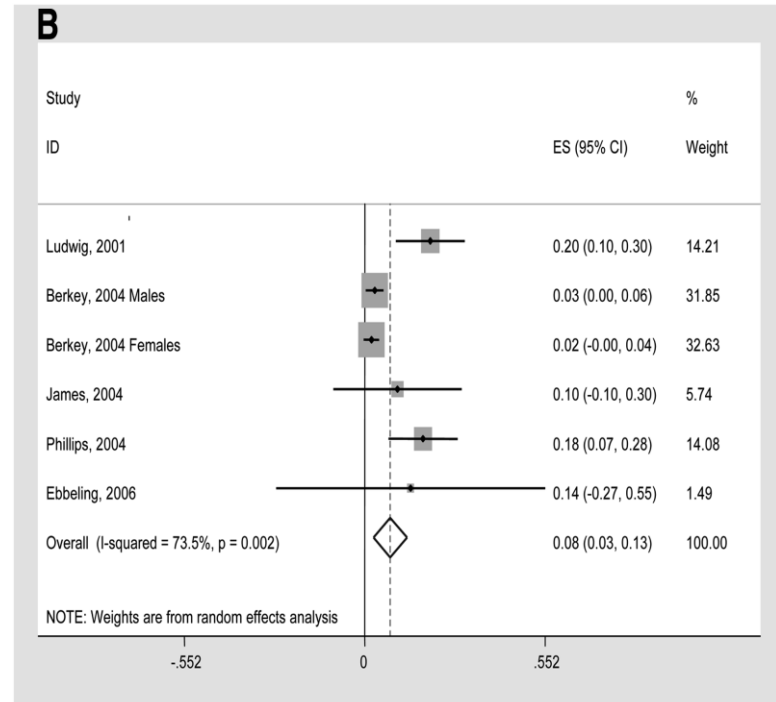
Malik VS, Willett WC, Hu FB. Reanalyses of a meta-analysis. Am J Clin Nutr 2008;

A

**Original artikel:
Justeret for det total energiindtag**

B

**Re-analyser:
Ikke justeret for det totale energiindtag**